

ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2011/2012

PISAVE PRESTOLNICE KULTURE

8. in 9. razred OŠ

Andrej Makuc: OČI
/in eno besedilo po izbiri/

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA
Čas pisanja: 90 minut

KAKO JE MOGOČE ...

»Lahko bi dejal, da sem Oči napisal kot knjigo o ljubezni, o prijateljstvu, o odpuščanju, odraščanju, poskusu odpreti se v dobroto. Knjiga je poskus hvalospeva življenju.«

(Andrej Makuc: *Poskus hvalospeva življenju*, Pogledi.si)

Na podlagi avtorjevega zapisa (*Poskus hvalospeva življenju*) napiši razlagalni spis z naslovom *Kako je mogoče ...* V njem predstavi in ovrednoti ravnanje treh otrok, ki so osrednje osebe v knjigi *Oči*. Razloži, kako besedila prikazujejo trpljenje in/ali stisko ter ljubezen/prijateljstvo oz. dobroto.

Makučevo knjigo poveži z drugim izbranim besedilom, ki si ga prebral(a) med pripravo na tekmovanje, ter povezavo pojasni. Napiši tudi, kako si se sam(a) odzival(a) na branje obeh besedil.

Želimo ti ustvarjalno pisanje.

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2011/2012 8. in 9. razred OŠ

Andrej Makuc: OČI
/ in eno besedilo po izbiri/

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujte od spisa, da ne pride do zamenjave.

IME IN PRIIMEK TEKMOVALCA (ali šifra): _____

Ime in priimek prvega ocenjevalca: _____

Ime in priimek drugega ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ B: _____ C: _____ Č: _____

Kriterij	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končna ocena komisije
A Razumevanje – do 20 t			
Razlaga navedka , predstavitev ravnanja treh oseb – do 10 t			
Razlaga tem besedil (dvojnost tematike v izbranih pripovedih) – do 5 t			
Razlaga tematike (<i>Oči</i>) in smiselna povezava z drugim besedilom – do 5 t			
SKUPAJ A			

B Uporaba književnega znanja – do 10 t			
Avtorja: podatki o Andreju Makucu in avtorju drugega izbranega besedila – do 2 t			
Podatki o knjigi <i>Oči</i> in o drugi izbrani knjigi, oznaka del , raba virov – do 4 t			
Ustrezna in natančna raba literarnovednih pojmov – do 4 t			
SKUPAJ B			

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 t			
Odziv na vsebino obeh del, povezava z naslovom <i>Kako je mogoče ...</i> – do 5 t			
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja, inovativne povezave – do 5 t			
SKUPAJ C			

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t			
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t			
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t			
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t			
SKUPAJ Č			

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik šolske komisije:

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

Andrej Makuc: *Oči* /in eno besedilo po izbiri/

A – RAZUMEVANJE – do 20 točk

Učenec/učenka:

- ni razumel(a) besedila, je le prepisal(a) nekaj misli, besed iz navodil/literarnih del – **1 točka**;
- je pokazal(a) le zmožnost parafraziranja besedil, besedili je le obnovil(a), in še to površno – **do 5 točk**;
- je povzel(a) vsebino besedil, posameznih prvin še ni povezal(a) – **do 10 točk**;
- je povzel(a) in povezal(a) vsebino besedil, razložil(a) je tudi njihovo temo – **do 15 točk**;
- je povzel(a) in povezal(a) vsebino besedil in odlomka, razumel(a) je posredna sporočila ter razložil(a) vse bistvene vsebinske prvine – **do 20 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

- razume **navedek** (v spisu piše o ljubezni/prijateljstvu, odpuščanju, odraščanju, dobroti), predstavi ravnanje treh izbranih **književnih oseb** v zgodbah (izbrane zgodbe smiselno povzame) – **do 10 točk**;
- razume **teme pripovedi**: npr.: poveže podobe trpljenja z žalostjo otrok (*Pasje*), tolažbo/prijateljstvom/tesnobo (*Konjske*), (samo)dokazovanjem (*Mišje*), »kaznijo« (*Žabje*), poškodbo pripovedovalca (*Moje*), občutkom krivde (*Jočeve*), piše lahko tudi o socialno-družinski tematiki, ki jo je mogoče zaznati za nekaterimi dejanji otrok (*Mišje*) v povezavi z okoljem, v katerem odraščajo; *ni nujno*, da vključi tematski povzetek vseh kratkih pripovedi – **do 5 točk**;
- **tema knjige in primerjava**: poglobljeno predstavi sporočilnost besedila *Oči* kot celote: razpetost zgodb med trpljenje in dobroto, tj. med »temo« in »svetlobo«; smiselno poveže sporočilo Makučeve knjige z drugim izbranim besedilom, povezavo utemelji – **do 5 točk**.

B – UPORABA KNJIŽEVNEGA ZNANJA – do 10 točk

Učenec/učenka:

- besedila ni povezal(a) z znanjem iz literarne zgodovine in teorije, napisal(a) je »doživljajski spis« na literarno temo – **do 2 točki**;
- besedilo je zvrstno-vrstno označil(a), pri pretežno doživljajskem odzivu je uporabljal(a) le posamezne temeljne literarnovedne pojme (umestitev in posamezne oznake zvrsti/vrste oz. posamezni podatki o avtorju) – **do 4 točke**;
- je opredelil(a) zvrst/vrsto besedila ter ob besedilu opisal(a) njegove glavne značilnosti, označil(a) besedilo glede na čas nastanka oziroma avtorja (umestitev in podrobnejše poznavanje življenjepisa, del, sloga) – **do 6 točk**;
- je opredelil(a) zvrst/vrsto besedila ter ob besedilu opisal(a) njegove značilnosti, označil(a) besedilo glede na temo, čas nastanka, literarno obdobje oziroma avtorja, mestoma je uporabil(a) različne vire (npr. intervjuje, kritike) – **do 8 točk**;
- je opredelil(a) zvrst/vrsto besedila ter ob besedilu opisal(a) njegove značilnosti, podrobno označil(a) besedilo glede na temo, čas nastanka, literarno obdobje oziroma avtorja, smiselno je uporabil(a) različne vire (npr. intervjuje, kritike) – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

- navede podatke **o pisatelju** Andreju Makucu in predstavi avtorja drugega izbranega besedila – **do 2 točki**;
- navede pomembne podatke o knjigi **Oči** in o **drugi** izbrani knjigi (npr. kratka proza/pripoved), oznaka druge knjige, npr. roman, leto izida; črpa iz **virov**: mnenja o

knjigah, razlaga kritik in drugih zapisov, druge zanimive podrobnosti o delih) – **do 4 točke**;

- ustrezno in natančno uporablja **literarnovedne pojme** (npr. književna oseba, pripovedovalec, tema/sporočilo, književni prostor in čas, teme, motivi, ideje, zunanja in notranja zgradba, metafora, sporočilo, jezik, slog) – **do 4 točke**.

C – PREPRIČLJIVOST OSEBNEGA ODZIVA – do 10 točk

Učenec/učenka:

- je pokazal(a) zelo omejen osebni odziv na navedek in besedili – **do 2 točki**;
- je pokazal(a) osebni odziv na besedili, a predvsem z neprepričljivimi samoumevnimi sodbami – **do 4 točke**;
- je pokazal (a) osebni odziv na besedili, ki je le deloma prepričljiv in izviren, saj temelji na presplošnih sodbah in je predvsem ponavljanje že znanih stališč – **do 6 točk**;
- je pokazal(a) prepričljivo, živo in izvirno osebno vrednotenje glavnih prvin besedil, besedili je komentiral(a) glede na lastne izkušnje, s svojimi pogledi je skušal(a) prepričati bralca – **do 8 točk**;
- je pokazal(a) **zelo** prepričljivo, živo in izvirno osebno vrednotenje glavnih prvin besedil, besedili je komentiral(a) glede na svoje izkušnje in aktualnost, s svojimi pogledi je bralca prepričal(a) – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

- napiše, kako se je **odzval(a)** na podobe trpljenja in prijateljstva/dobrote v knjigi Oči in drugi prebrani knjigi – piše o »negativnih« in »pozitivnih« učinkih besedil na bralca (lahko tudi na družbo) in svoj odziv ustrezno utemelji (poveže s svojim izkušenjskim svetom); oboje poveže z razumevanjem **naslova** (razloži in smiselno vključi naslov spisa: *Kako je mogoče*, da ljudje/otroci delajo hudo drugemu, da ne spremenijo ravnanja; *Kako je mogoče* – in sodobna stvarnost: besedilo kot odraz realnosti oz. svarilo oz. podlaga za razmislek o vrednotah nasploh ipd.) – **do 5 točk**;
- piše izvirno, neklišesko in ustvarjalno, kar dokaže z utemeljitvami, razlagami in argumenti; najde **inovativne** povezave med besedili (npr. »*hvalospev življenju*« v drugi izbrani problemski knjigi), izbere manj očitne prvine besedil in o njih razpravlja, pri tem si pomaga s primeri iz knjig in drugih besedil – **do 5 točk**.

Č – ZGRADBA BESEDILA IN JEZIKOVNA PRAVILNOST – do 10 točk

Učenec/učenka:

- besedila ni členil(a), pokazal(a) je hude, ponavljajoče se jezikovne primanjkljaje, besedila ni napisal(a) urejeno – **do 2 točki**;
- besedila še ni členil(a), čeprav je že oblikoval(a) nekaj uvodnih in sklepnih misli, spis je le deloma napisal(a) urejeno, sicer pa je pretežno nizal(a) misli v besedilo z večjimi pravopisnimi, oblikoslovnimi in skladenjskimi napakami – **do 4 točke**;
- je besedilo členil(a) na uvod, jedro in zaključek, misli je izrazil(a) jasno, a še ne v celoti sistematično (na primer z opaznimi nesorazmerji med deli spisa); napisal(a) je besedilo z nekaj pravopisnimi napakami – **do 6 točk**;
- je besedilo, v katerem se pravopisne napake pojavijo le izjemoma, primerno razčlenil(a), in sicer na uvod, jedro in zaključek ter odstavčno, misli je izrazil(a) jasno in sistematično – **do 8 točk**;
- je besedilo, v katerem praviloma ni pravopisnih napak, primerno razčlenil(a), in sicer na uvod, jedro in zaključek ter odstavčno, uporabljal(a) je tudi opombe in navedke, misli je izrazil(a) jasno in sistematično – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

- *Jezikovna pravilnost – do 4 točke:*
 - 4 t – za jezikovno brezhibno nalogo z le nekaj drobnimi napakami,
 - 3 t – za jezikovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo,
 - 2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo,
 - 1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo;
- *Slogovna ustreznost – do 3 točke:*
 - 3 t – za slogovno brezhibno nalogo (poimenovalna, upovedovalna/slovnično-skladenjska ustreznost, koherentnost besedila – »rdeča nit«) z le nekaj drobnimi napakami,
 - 2 t – za slogovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se ne ponavljajo,
 - 1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo;
- *Ustrezna zgradba – do 3 točke:*
 - 3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, ustrezno navajanje virov,
 - 2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno, pomanjkljivo navajanje, ni virov,
 - 1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, virov ni/so neustrezni.

Članicam in članom šolskih komisij želimo veliko zadovoljstva pri vrednotenju razlagalnih spisov.

**PODROČNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2011/2012**

PISAVE PRESTOLNICE KULTURE

1. SKUPINA:

Skupina A: 8. razred OŠ

Skupina B: 9. razred OŠ

*Andrej Makuc, Oči
in eno besedilo po izbiri*

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

DA BI LAHKO UGASNIL DAN

Kar tako, brez pravega razloga, samo od sebe, me prevzame blaženo občutje. Zdi se mi prelepo – snežinke dišijo in se mešajo s Šarinim duhom, Petra neprestano čeblja, da nam ja ni dolgčas, sobota je in zato je tudi ata doma, v kuhinji imamo toplo ... Potem me naenkrat preseka. Menda prvič tam daleč za snežno zaveso v sebi začutim, da bo skupaj s tem snežnim dnevom minila tudi milina, ki se je naselila v nas, in vztrepetam v grozi, ker zaslutim, kako so dobre stvari redke in ko se šele začno, jih že ni več. Potem nekako ne po svoje stopim čez dvorišče. Globoko, daleč nekje se mi oglasi, da sem morda pa res že velik.

(...)

Zdaj sem vedel, kaj je počela Negra ob potoku. Zdaj sem vedel, zakaj se je ustavila očetova sled v hribu, zakaj rjav sneg pred Negrinim domom in zakaj že navsezgodaj gaz čez travnik. Zdaj sem vedel. Ne, Lampret ne melje pozimi. Sploh pa ne ponoči. In v vreči ni bila moka. Zdaj sem vedel, od česa je bila žakljevinna sluzasta in zakaj se je Negra zaganjala v cajno. Zdaj sem vedel, zakaj je psica tekala v gozd in s smrkom nizko v gazi dirjala domov. Zdaj sem vedel, da je v uti grela najdeno in nazaj domov privlečeno mladež: da bi se oprijela seskov in bi ji tako pomagala. Zdaj sem vedel, kdo mi je hodil minulo noč po robu spanca in mimo sanj.

Negra pa je še kar lajala v očeta. Besnela je. Strgala bo verigo in ga oklala. Prvič se je zgodilo, da se nisem bal zanj. Ata pa je spravil sedem kep v koš za seno, obesil si ga je z ročajem v komolčni pregib in mimogrede s stene potegnil vrvico. Z njo smo zavezovali šopke kamilic in jih nanizane drug ob drugem obešali na južni strani hleva. Da so se posušili za bolno živino. Pod napuščem so bile na skoraj mrtvem soncu. Kako sem si ta trenutek želel, da bi lahko hušnil s toplo sapo čez travnik in vrnil minulo jesen. Da bi se vrnil izgubljeni čas. Zaradi vsega, kar se je zgodilo. Menda sem si celo zaželel, da bi lahko ugasnil dan. Za zmeraj. Zazeblo me je. V meni bolj kot pod obleko.

Potem je ata stopil v svojo gaz. Danes že drugič. Mislim, da ga takrat prvič nisem imel rad. So mi zabičali, da sem odrasel in takrat to smeš – očeta ne imeti rad.

(Andrej Makuc: Oči, odlomek.)

Na podlagi odlomka, knjige *Oči* in druge prebrane knjige napiši razlagalni spis *Da bi lahko ugasnil dan*.

Razloži, kako se v odlomku izraža **spreminjanje** pripovedovalčevega odnosa do očeta oziroma doma in kako glede na spremembo razumeš ponavljanje besed »*zdaj sem vedel*«. Iz odlomka izpiši tri besede oziroma besedne zveze s prenesenim pomenom ter jih poveži s **sporočilnostjo** celotne zgodbe, iz katere je odlomek.

Primerjaj to in še eno zgodbo iz knjige *Oči*, ki prikazuje odnos do očeta.

Presodi, ali si tudi v **drugi knjigi**, ki si jo prebral(a), osrednja oseba želi, »*da bi lahko ugasnil(a) dan*«.

Želimo ti ustvarjalno pisanje.

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

PODROČNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2011/2012 8. in 9. razred OŠ

Andrej Makuc, *Oči* in eno besedilo po izbiri

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujate od spisa, da ne pride do zamenjave.

IME IN PRIIMEK TEKMOVALCA (ali šifra): _____

Ime in priimek prvega ocenjevalca: _____

Ime in priimek drugega ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ B: _____ C: _____ Č: _____

Kriterij	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končna ocena komisije
A Razumevanje – do 20 t			
Zaznava in razlaga spremembe odnosa do očeta – do 4 t Pojasnilo ponavljanja zveze <i>zdaj sem vedel</i> – do 2 t			
Izpis in smiselna razlaga besed/besednih zvez s prenesenim pomenom v povezavi s sporočilnostjo celotne zgodbe – do 6 t			
Predstavitev vsebine druge zgodbe in primerjava – do 4 t			
Povezava s sporočilom druge izbrane knjige – do 4 t			
SKUPAJ A			

B Uporaba književnega znanja – do 10 t			
Avtorja: podatki o Andreju Makucu in avtorju drugega izbranega besedila – do 2 t			
Podatki o knjigi <i>Oči</i> in o drugi izbrani knjigi, oznaka del, raba virov – do 4 t			
Ustrezna in natančna raba literarnovednih pojmov – do 4 t			
SKUPAJ B			

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 t			
Odziv na naslov spisa – do 2 t			
Odziv na učinkovitost rabe besed s prenesenim pomenom – do 3 t			
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja, inovativne povezave – do 5 t			
SKUPAJ C			

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t			
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t			
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t			
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t			
SKUPAJ Č			

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik področne komisije:

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

Andrej Makuc: *Oči* in eno besedilo po izbiri

A – RAZUMEVANJE – do 20 točk

Učenec/učenka:

- ni razumel(a) besedila, je le prepisal(a) nekaj misli, besed iz navodil/literarnih del – **1 točka**;
- je pokazal(a) le zmožnost parafraziranja besedil, besedili je le obnovil(a), in še to površno – **do 5 točk**;
- je povzel(a) vsebino besedil, posameznih prvin še ni povezal(a) – **do 10 točk**;
- je povzel(a) in povezal(a) vsebino besedil, razložil(a) je tudi njihovo temo – **do 15 točk**;
- je povzel(a) in povezal(a) vsebino besedil in odlomka, razumel(a) je posredna sporočila ter razložil(a) vse bistvene vsebinske prvine – **do 20 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

- zazna (do 2 točki) in pojasni način izrazitve (kako je to povedano – do 2 točki) spremembe odnosa do očeta: v prvem delu **pozitivno** (npr. *blaženo občutje, ata je doma, v kuhinji imamo toplo*), v drugem delu **negativno** (*se nisem bal zanj, očeta ne imeti rad*) – **do 4 točke**;
- smiselno pojasni ponavljanje zveze *zdaj sem vedel*: otrok si razlaga dogodke, ki jih prej ni razumel, ponavljanje izraža stopnjevanje tesnobe, napetosti ... – **do 2 točki**;
- izpiše in ustrezno pojasni sporočilnost slogovnih prvin, razlaga *besed/besednih zvez s prenesenim pomenom*: npr. *blaženo občutje* (veselo, osebno občutje), *snežinke dišijo* (lepota narave, igre, doma ipd.), *me preseka* (nenadno spoznanje, slutnja), *snežna zavesa v sebi* (nekaj, kar pripovedovalcu onemogoča videti stvarnost), *hodil minulo noč po robu spanca in mimo sanj* (slutnja, strah ...), *mrtvo sonce* (zima, bolečina) *hušknil s toplo sapo čez travnik in vrnil minulo jesen* ... (zavrtel čas nazaj, ne doživel spoznanja o usodi mladičev), *da bi lahko ugasnil dan* (se umaknil iz vsega, pobegnil), *zazeblo me je* (čustveni odziv, npr. žalost, tesnoba); izpis (do 3 točke) in **smiselna razlaga** v povezavi s sporočilnostjo celotne zgodbe (do 3 točke) – **do 6 točk**;
- predstavi vsebino (odnos do očeta) še **druge zgodbe** iz knjige *Oči* (do 2 točki): *Mišje*: Ivč želi dokazati, da ima oče prav, drugi mu pri tem pomagajo, ga razumejo ...; primerja (do 2 točki) odnosa do očeta v obeh zgodbah: npr. *Pasje*: pozitivno, a na koncu predvsem negativno videnje očetovega dejanja, *Mišje*: predvsem »obramba« očetova, vloga skupine; primerjava – **do 4 točke**;
- poveže sporočilo z **drugo** izbrano knjigo – kdo je »osrednja oseba«, kaj si želi (do 2 točki), kako npr. doživlja občutje tesnobe, stiske, krivice, konflikta, kako vse to skuša preseči (do 2 točki) ipd. – **do 4 točke**.

B – UPORABA KNJIŽEVNEGA ZNANJA – do 10 točk

Učenec/učenka:

- besedil ni povezal(a) z znanjem iz literarne zgodovine in teorije, napisal(a) je »doživljajski spis« na literarno temo – **do 2 točki**;
- besedili je zvrstno-vrstno označil(a), pri pretežno doživljajskem odzivu je uporabljal(a) le posamezne temeljne literarnovedne pojme (umestitev in posamezne oznake zvrsti/vrste oz. posamezni podatki o avtorju) – **do 4 točke**;
- je opredelil(a) zvrst/vrsto besedil ter ob besedilih opisal(a) njune glavne značilnosti, označil(a) besedili glede na čas nastanka oziroma avtorja (umestitev in podrobnejše poznavanje življenjepisa, del, sloga) – **do 6 točk**;

- je opredelil(a) zvrst/vrsto besedil ter ob besedilih opisal(a) njune značilnosti, označil(a) besedili glede na temo, čas nastanka, literarno obdobje oziroma avtorja, mestoma je uporabil(a) različne vire (npr. intervjuje, kritike) – **do 8 točk**;
- je opredelil(a) zvrst/vrsto besedil ter ob besedilih opisal(a) njune značilnosti, podrobno označil(a) besedilo glede na temo, čas nastanka, literarno obdobje oziroma avtorja, smiselno je uporabil(a) različne vire (npr. intervjuje, kritike) – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Ne glede na to, da v navodilih priklic podatkov ni naveden, to seveda vrednotimo, saj pričakujemo, da bo tekmovalec uporabljal ustrezno strokovno izrazje in da bo navajal ključne podatke o delih – npr., da bo vsaj okvirno predstavil drugo knjigo, ki jo je prebral. Tako npr. v učenčevem zapisu »V drugi kratki zgodbi Andreja Makuca z naslovom *Mišje* (...)« **ZAZNAMO VSAJ DVA PODATKA**: ustrezna raba pojma **kratka zgodba** ter poznavanje **naslova 2. zgodbe** – torej priznamo 2 točki.

Učenec/učenka:

- navede podatke **o pisatelju** Andreju Makucu in predstavi avtorja drugega izbranega besedila – **do 2 točki**;
- navede pomembne podatke o knjigi **Oči** in o **drugi** izbrani knjigi (npr. kratka proza/ pripoved, oznaka druge knjige, npr. roman, leto izida; črpa iz **virov**: mnenja o knjigah, razlaga kritik in drugih zapisov, druge zanimive podrobnosti o delih) – **do 4 točke**;
- ustrezno in natančno uporablja **literarnovedne pojme** (npr. književna oseba, pripovedovalec, tema/sporočilo, književni prostor in čas, teme, motivi, ideje, zunanja in notranja zgradba, metafora, sporočilo, jezik, slog) – **do 4 točke**.

C – PREPRIČLJIVOST OSEBNEGA ODZIVA – do 10 točk

Učenec/učenka:

- je pokazal(a) zelo omejen osebni odziv na navedek in besedili – **do 2 točki**;
- je pokazal(a) osebni odziv na besedili, a predvsem z neprepričljivimi samoumevnimi sodbami – **do 4 točke**;
- je pokazal(a) osebni odziv na besedili, ki je le deloma prepričljiv in izviren, saj temelji na presplošnih sodbah in je predvsem ponavljanje že znanih stališč – **do 6 točk**;
- je pokazal(a) prepričljivo, živo in izvirno osebno vrednotenje glavnih prvin besedil, besedili je komentiral(a) glede na lastne izkušnje, s svojimi pogledi je skušal(a) prepričati bralca – **do 8 točk**;
- je pokazal(a) **zelo** prepričljivo, živo in izvirno osebno vrednotenje glavnih prvin besedil, besedili je komentiral(a) glede na svoje izkušnje in aktualnost, s svojimi pogledi je bralca prepričal(a) – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

- se odzove na **naslov** razlagalnega spisa: kdo (in zakaj) si v zgodbi (v prebranih besedilih, v življenju) želi, *da bi ugasnil dan* – **do 2 točki**;
- komentira **učinkovitost** (svoje doživljanje, vrednotenje) rabe slogovnih sredstev glede na sporočilnost, presojo tudi izvirnost, prepričljivost njihovega pojasnila – tu dobijo dodatne točke predvsem tisti tekmovalci, katerih pojasnila besed s prenesenim pomenom so **izčrpna in inovativna** – **do 3 točke**;
- piše izvirno, neklišejsko in ustvarjalno, kar dokaže z utemeljitvami, razlagami in argumenti; izbere manj očitne prvine besedil in o njih razpravlja, pri tem si pomaga s primeri iz knjig in drugih besedil; vključi npr. svoje razumevanje odnosa otroka do staršev (očeta); možne dodatne točke za spise, ki odstopajo od (pričakovanega) povprečja – **do 5 točk**.

Č – ZGRADBA BESEDILA IN JEZIKOVNA PRAVILNOST – do 10 točk

Učenec/učenka:

- besedila ni členil(a), pokazal(a) je hude, ponavljajoče se jezikovne primanjkljaje, besedila ni napisal(a) urejeno – **do 2 točki**;
- besedila še ni členil(a), čeprav je že oblikoval(a) nekaj uvodnih in sklepnih misli, spis je le deloma napisal(a) urejeno, sicer pa je pretežno nizal(a) misli v besedilo z večjimi pravopisnimi, oblikoslovnimi in skladenjskimi napakami – **do 4 točke**;
- je besedilo členil(a) na uvod, jedro in zaključek, misli je izrazil(a) jasno, a še ne v celoti sistematično (na primer z opaznimi nesorazmerji med deli spisa); napisal(a) je besedilo z nekaj pravopisnimi napakami – **do 6 točk**;
- je besedilo, v katerem se pravopisne napake pojavijo le izjemoma, primerno razčlenil(a), in sicer na uvod, jedro in zaključek ter odstavčno, misli je izrazil(a) jasno in sistematično – **do 8 točk**;
- je besedilo, v katerem praviloma ni pravopisnih napak, primerno razčlenil(a), in sicer na uvod, jedro in zaključek ter odstavčno, uporabljal(a) je tudi opombe in navedke, misli je izrazil(a) jasno in sistematično – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

- *Jezikovna pravilnost – do 4 točke:*
 - 4 t – za jezikovno brezhibno nalogo z le nekaj drobnimi napakami,
 - 3 t – za jezikovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo,
 - 2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo,
 - 1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo;
- *Slogovna ustreznost – do 3 točke:*
 - 3 t – za slogovno brezhibno nalogo (poimenovalna, upovedovalna (slovnično-skladenjska) ustreznost, koherentnost besedila – »rdeča nit«) z le nekaj drobnimi napakami,
 - 2 t – za slogovno dobro nalogo z le nekaterimi vrste napakami, ki se ne ponavljajo,
 - 1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo;
- *Ustrezna zgradba – do 3 točke:*
 - 3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, ustrezno navajanje virov,
 - 2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno, pomanjkljivo navajanje, ni virov,
 - 1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, virov ni/so neustrezni.

Članicam in članom regijskih komisij želimo veliko zadovoljstva pri vrednotenju razlagalnih spisov.

**DRŽAVNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2011/2012**

PISAVE PRESTOLNICE KULTURE

1. SKUPINA:

Skupina A: 8. razred OŠ

Skupina B: 9. razred OŠ

***Oči* (Andrej Makuc)
in eno besedilo po izbiri**

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

Saša Vegri:
NE BOM ODPIRAL UST

Ne bom odpiral ust,
ne bom gledal stran,
ves dan bom strmel
vsem v oči,
ves dan bom molčal
kot čok.
Samo ne mislite,
da ne bodo spet rekli:
JOJ, KAKŠEN OTROK!
Verjetno bi moral
biti brez ust,
brez oči,
brez nog
in brez rok,
neviden kot duh
in neslišen
kot ultrazvok.
JOJ, KAKŠEN OTROK!

- (1.) »Nam mulcem je postalo nekam tesno. Pa smo bili ravno toliko stari, da še nismo hoteli govoriti o tem, kaj smo videli to zrelo opoldne tam notri, v samih sebi. Molče smo se odpravili eno prižgat. Tako bo še najlažje pregnati zoprnijo.

Šele pod hrasti so se nam odvezali jeziki.«

(Andrej Makuc: *Oči*, odlomek)

- (2.) »Moje oči niso mrtev aparat; moje oči so pokoren organ moje duše – moje duše in njene lepote, njenega sočutja, njene ljubezni in njenega sovraštva ...«

(Ivan Cankar: *Vinjete*, odlomek)

Preberi pesem Saše Vegri *Ne bom odpiral ust* in razloži, kako je v njej prikazan otrok. Pri tem upoštevaj verz, ki se dvakrat ponovi, in presodi, zakaj je zapisan z velikimi črkami.

Sporočilnost pesmi in obeh odlomkov (1. in 2.) poveži s knjigama, ki si ju prebral(a). Osredotoči se na PRAVILA, PRIČAKOVANJA in DEJANJA, ki jih knjigi prikazujeta, in knjigi primerjaj.

V zaključku spisa zapiši tudi, kako je vsako od treh besedil (pesem, *Oči* in druga prebrana knjiga) učinkovalo nate, katero ti je bilo med njimi najbolj všeč – in zakaj.

Najdi tudi čim bolj izviren naslov za svoj spis – tak, ki bo smiselno povezal vsa besedila.

Želimo ti ustvarjalno pisanje.

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA**DRŽAVNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2011/2012
8. in 9. razred OŠ*****Oči* (Andrej Makuc) in eno besedilo po izbiri**

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalac napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujate od spisa, da ne pride do zamenjave.

IME IN PRIIMEK TEKMOVALCA (ali šifra): _____

Ime in priimek prvega ocenjevalca: _____

Ime in priimek drugega ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ B: _____ C: _____ Č: _____

Kriterij	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končna ocena komisije
A Razumevanje – do 20 t			
Razlaga prikaza otroka v pesmi Saše Vegri, ponovitev verza – do 6 t			
Pojasnilo sporočilnosti obeh odlomkov – do 4 t			
Pojasnilo pravil, pričakovanj in dejanj v obeh knjigah – do 6 t			
Primerjava knjig, povezave med pesmijo, odlomkoma in obema knjigama – do 4 t			
SKUPAJ A			

B Uporaba književnega znanja – do 10 t			
Podatki o Andreju Makucu in avtorju drugega izbranega besedila – do 2 t			
Podatki o knjigi <i>Oči</i> in o drugi izbrani knjigi, raba virov , drugi ustrezni podatki – do 4 t			
Ustrezna in natančna raba literarnovednih pojmov – do 4 t			
SKUPAJ B			

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 t			
Učinek vseh treh besedil (pesem, obe knjigi) – do 3 t			
Opredelitev lastnega odziva na izbrano besedilo z utemeljitvijo – do 2 točki ;			
Izvirnost (naslov) in ustvarjalnost pisanja, zanimiva aktualizacija besedil – do 5 t			
SKUPAJ C			

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t			
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t			
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t			
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t			
SKUPAJ Č			

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik državne komisije:

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

Oči (Andrej Makuc) in eno besedilo po izbiri

A – RAZUMEVANJE – do 20 točk

Učenec/učenka:

- ni razumel(a) besedila, je le prepisal(a) nekaj misli, besed iz navodil/literarnih del – **1 točka**;
- je pokazal(a) le zmožnost parafraziranja besedil, besedili je le obnovil(a), in še to površno – **do 5 točk**;
- je povzel(a) vsebino besedil, posameznih prvin še ni povezal(a) – **do 10 točk**;
- je povzel(a) in povezal(a) vsebino besedil, razložil(a) je tudi njihovo temo – **do 15 točk**;
- je povzel(a) in povezal(a) vsebino besedil in odlomka, razumel(a) je posredna sporočila ter razložil(a) vse bistvene vsebinske prvine – **do 20 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

- razlaga prikaza otroka v pesmi Saše Vegri: **dvojnost** prikaza otroka: **stvarnost** (posredno nakazano stvarno otroško obnašanje) in **pričakovanja odraslih** (neposredno izraženo v pesmi: otrok molči, ne gleda stran, je neviden, neslišen ipd.) – **do 4 točke**;
- ponovitev verza: **pogled odraslega**, **pomen** ponovitve in zapisa, npr. idealna podoba otroka je ustrežnejša od stvarne, negodovanje nad otroškim obnašanjem, jeza odraslih – **do 2 točki**;
- pojasnilo sporočilnosti obeh odlomkov: Makuc: **dvojnost** v književnih osebah (npr. tesnoba – preganjanje »zoprniije«; Cankar: **dvojnost** pogleda ustvarjalca (lepota/sočutje/bolečina ... in sovraštvo) – **do 4 točke**;
- **pravila, pričakovanja in dejanja** v knjigi *Oči* Andreja Makuca (do 3 točke), pravila, pričakovanja in dejanja v drugi knjigi (do 3 točke) – **do 6 točk**;
- **primerjava** knjig (vsebinska ali tematska ali slogovna ipd.), **povezave** med pesmijo, odlomkoma in obema knjigama – **do 4 točke**;

B – UPORABA KNJIŽEVNEGA ZNANJA – do 10 točk

Učenec/učenka:

- besedila ni povezal(a) z znanjem iz literarne zgodovine in teorije, napisal(a) je »doživljajski spis« na literarno temo – **do 2 točki**;
- besedilo je zvrstno-vrstno označil(a), pri pretežno doživljajskem odzivu je uporabljal(a) le posamezne temeljne literarnovedne pojme (umestitev in posamezne oznake zvrsti/vrste oz. posamezni podatki o avtorju) – **do 4 točke**;
- je opredelil(a) zvrst/vrsto besedila ter ob besedilu opisal(a) njegove glavne značilnosti, označil(a) besedilo glede na čas nastanka oziroma avtorja (umestitev in podrobnejše poznavanje življenjepisa, del, sloga) – **do 6 točk**;
- je opredelil(a) zvrst/vrsto besedila ter ob besedilu opisal(a) njegove značilnosti, označil(a) besedilo glede na temo, čas nastanka, literarno obdobje oziroma avtorja, mestoma je uporabil(a) različne vire (npr. intervjuje, kritike) – **do 8 točk**;
- je opredelil(a) zvrst/vrsto besedila ter ob besedilu opisal(a) njegove značilnosti, podrobno označil(a) besedilo glede na temo, čas nastanka, literarno obdobje oziroma avtorja, smiselno je uporabil(a) različne vire (npr. intervjuje, kritike) – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

- navede podatke **o pisatelju** Andreju Makucu in predstavi avtorja drugega izbranega besedila – **do 2 točki**;
- navede pomembne podatke o knjigi **Oči** in o **drugi** izbrani knjigi (npr. kratka proza (pripoved), oznaka druge knjige, npr. roman, leto izida); črpa iz **virov**: mnenja o knjigah, razlaga kritik in drugih zapisov, druge zanimive podrobnosti o delih, lahko tudi o Saši Vegri, Ivanu Cankarju) – **do 4 točke**;
- ustrezno in natančno uporablja literarnovedne **pojme** (npr. književna oseba, pripovedovalec, tema/sporočilo, književni prostor in čas, teme, motivi, ideje, zunanja in notranja zgradba, metafora, sporočilo, jezik, slog) – **do 4 točke**.

C – PREPRIČLJIVOST OSEBNEGA ODZIVA – do 10 točk

Učenec/učenka:

- je pokazal(a) zelo omejen osebni odziv na navedek in besedili – **do 2 točki**;
- je pokazal(a) osebni odziv na besedili, a predvsem z neprepričljivimi samoumevnimi sodbami – **do 4 točke**;
- je pokazal (a) osebni odziv na besedili, ki je le deloma prepričljiv in izviren, saj temelji na presplošnih sodbah in je predvsem ponavljanje že znanih stališč – **do 6 točk**;
- je pokazal(a) prepričljivo, živo in izvirno osebno vrednotenje glavnih prvin besedil, besedili je komentiral(a) glede na lastne izkušnje, s svojimi pogledi je skušal(a) prepričati bralca – **do 8 točk**;
- je pokazal(a) **zelo** prepričljivo, živo in izvirno osebno vrednotenje glavnih prvin besedil, besedili je komentiral(a) glede na svoje izkušnje in aktualnost, s svojimi pogledi je bralca prepričal(a) – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

- komentira **učinkovitost** (svoje doživljanje, vrednotenje) vseh treh besedil (pesem, obe knjigi) – **do 3 točke**;
- se opredeli do enega od besedil in **utemelji**, zakaj mu/ji je bilo besedilo všeč – **do 2 točki**;
- najde izviren naslov za spis, ki smiselno povezuje besedila – **do 2 točki**; piše izvirno, neklisejsko in ustvarjalno, kar dokaže z utemeljitvami, razlagami in argumenti; izbere manj očitne prvine besedil in o njih razpravlja, pri tem si pomaga s primeri iz knjig in drugih besedil; besedilo **aktualizira**: vključi npr. svoje razumevanje **odnosa med generacijami**, poveže besedilo s **sodobnim svetom** (pravila, pričakovanja, dejanja – otrok in moderni svet ipd.); možne dodatne točke za spise, ki odstopajo od (pričakovanega) povprečja – **do 3 točke**.

Č – ZGRADBA BESEDILA IN JEZIKOVNA PRAVILNOST – do 10 točk

Učenec/učenka:

- besedila ni členil(a), pokazal(a) je hude, ponavljajoče se jezikovne primanjkljaje, besedila ni napisal(a) urejeno – **do 2 točki**;
- besedila še ni členil(a), čeprav je že oblikoval(a) nekaj uvodnih in sklepnih misli, spis je le deloma napisal(a) urejeno, sicer pa je pretežno nizal(a) misli v besedilo z večjimi pravopisnimi, oblikoslovnimi in skladijskimi napakami – **do 4 točke**;
- je besedilo členil(a) na uvod, jedro in zaključek, misli je izrazil(a) jasno, a še ne v celoti sistematično (na primer z opaznimi nesorazmerji med deli spisa); napisal(a) je besedilo z nekaj pravopisnimi napakami – **do 6 točk**;
- je besedilo, v katerem se pravopisne napake pojavijo le izjemoma, primerno razčlenil(a), in sicer na uvod, jedro in zaključek ter odstavčno, misli je izrazil(a) jasno in sistematično – **do 8 točk**;
- je besedilo, v katerem praviloma ni pravopisnih napak, primerno razčlenil(a), in sicer na uvod, jedro in zaključek ter odstavčno, uporabljal(a) je tudi opombe in navedke, misli je izrazil(a) jasno in sistematično – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

- *Jezikovna pravilnost – do 4 točke:*
 - 4 t – za jezikovno brezhibno nalogo z le nekaj drobnimi napakami,
 - 3 t – za jezikovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo,
 - 2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo,
 - 1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo;
- *Slogovna ustreznost – do 3 točke:*
 - 3 t – za slogovno brezhibno nalogo (poimenovalna, upovedovalna (slovnično-skladijska) ustreznost, koherentnost besedila – »rdeča nit«) z le nekaj drobnimi napakami,
 - 2 t – za slogovno dobro nalogo z le nekaterimi vrste napakami, ki se ne ponavljajo,
 - 1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo;
- *Ustrezna zgradba – do 3 točke:*
 - 3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, ustrezno navajanje virov,
 - 2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno, pomanjkljivo navajanje, ni virov,
 - 1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, virov ni/so neustrezni.